

Αταραξία

» Δήμητρα Κολλιάκου
(εκδόσεις Πατάκη)

Τα χρόνια της πανδημίας, με τα επαναλαμβανόμενα περιοριστικά μέτρα και κυρίως τις καραντίνες, έδωσαν στον χρόνο μια παράξενα ομοιόμορφη υπόσταση, κάτι που μοιάζει να αποτελεί κοινή εμπειρία των περισσότερων ανθρώπων όταν αναφέρονται στην περίοδο εκείνη. Αναδύεται, κυρίως, όταν επιχειρείται ένας χρονικά ακριβής προσδιορισμός ενός συμβάντος, όταν η απόπειρα παραπέφτει στο κενό ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη καραντίνα, στη διαφορά ανάμεσα στη σύσταση και την υποχρέωση. Και όμως, ο χρόνος συνέχιζε να κυλά και να βαραίνει παρότι όλα έδειχναν σε παύση, παγωμένα. Η Κολλιάκου μετατρέπει αυτό το κοινό βίωμα σε κεντρικό εύρημα στην Αταραξία. Δοκιμάζει τις αντοχές της μνήμης στην κακοτράχαλη ανάληψη από το παρελθόν, ανάληψη απαραίτητη ωστόσο για τον προσδιορισμό του εδώ και τώρα της ύπαρξης: μια ενδοσκοπήση επιχειρείται.

Η Αριάν, Ελληνίδα συγγραφέας που εργάζεται ως εκπαιδευτικός στη μέση εκπαίδευση, ζει με τον σύντροφό της στο Παρίσι. Λίγο πριν ο ιός εμφανιστεί, έκανε ένα ταξίδι στην Κίνα, κοντά εκεί που αργότερα θα τοποθετούταν το σημείο μηδέν, με αφορμή τη Διεθνή Συνάντηση Λογοτεχνών. Ξεκίνησε να επισκέπτεται έναν ψυχίατρο δηλώνοντας στο πρώτο ραντεβού πως είχε πάει για τον σύντροφό της, στη θέση του, εκείνος, που εν' ουδενί δεν ήθελε να πάει, είχε πια πάψει να απολαμβάνει τη μουσική. Εν τω μεταξύ η πανδημία έπαψε να είναι μια ιδιαιτερότητα της Άπω Ανατολής, έγινε συστατικό της κραταιάς Δύσης. Τα σχολεία δεν έκλεισαν ποτέ, ένα πρωτόκολλο διάτρητο λογικής όριζε τη λειτουργία τους. Τα ραντεβού με τον ψυχίατρο σύντομα επανήλθαν στη δια ζώσης ρουτίνα τους. Ο σύντροφός της, ωστόσο, εκμεταλλευόμενος τα μέτρα περιορισμού, αρνήθηκε να περάσει δεύτερη καραντίνα στο Παρίσι, έφυγε για την ύπαιθρο, εκεί θα τελείωνε αυτό που έγραφε.

Η αφήγηση γίνεται σε τρίτο πρόσωπο. Ωστόσο, υπάρχει ένα απόσπασμα, κάπου μετά τα μισά του βιβλίου, που φωτίζει καλύτερα μια υποψία που συνοδεύει την ανάγνωση από τις πρώτες σελίδες κιόλας, πως στον ρόλο της παντογνώστριας αφηγήτριας βρίσκεται η ίδια η Αριάν. «Σε ανύποπτο χρόνο πέφτει στα χέρια της ένα από τα σημειωματάρια που είχε μαζί της στο ταξίδι. Ανακαλύπτει πως έγραφε κι εδώ σε τρίτο πρόσωπο». Λίγες σελίδες πριν, είχε προηγηθεί μια απεύθυνση σε δεύτερο πρόσωπο, μια εις εαυτόν απεύθυνση, που προσδίδει μια περαιτέρω αναγκαιότητα στην αφήγηση αυτή. Μια αντίφαση λαμβάνει χώρα εδώ που επιβεβαιώνει το κυλό της πανδημικής περιόδου, καθώς η ίδια η

παντογνώστρια αφηγήτρια γίνεται έρμαιο της ανάκατης μνήμης, όταν επιχειρεί να βάλει σε μια σειρά σκέψεις, αναμνήσεις και συναισθήματα. Οποιαδήποτε σχέση αιτίου αιτιατού φαντάζει εκ των προτέρων καταδικασμένη.

Η αφηγηματική φωνή διαθέτει την ικανή εκείνη πειστικότητα που θα παράξει συναίσθημα, η αγωνία στον απόηχο της είναι εκείνη που θα καθηλώσει τον αναγνώστη, αυτή η αφήγηση, θα σκεφτεί, αν και ξένη, είναι τόσο οικεία στον πυρήνα της, στο συναίσθημά της, στη μοναχικότητα του βιώματός της. Ο τίτλος λειτουργεί μάλλον σαν ευχή παρά ως αντίστιξη, ένα ιδιότυπο μάντρα, ευχή παρότι πιθανή κατάρρα. Ταυτόχρονα, το εξώφυλλο στήνεται γύρω από δύο χαρακτήρες, «στα μανδαρινικά, η φράση οπτικό πεδίο γράφεται με δύο χαρακτήρες που είναι ίδιοι σχεδόν με τους χαρακτήρες της λέξης ελευθερία (自由). Ολόιδιοι, αν αφαιρέσει κανείς τη μικρή γραμμούλα σαν τόνο, που η απουσία της κάνει τη λέξη ελευθερία να μοιάζει αποκεφαλισμένη. Κάποιοι χρήστες του ίντερνετ στην Κίνα γράφουν οπτικό νεύρο αντί για ελευθερία. Για να ξεφύγουν από τη λογοκρισία, οι χρήστες του ίντερνετ στην Κίνα παίζουν με τις λέξεις».

Έχοντας βρει το αφηγηματικό όχημα, η Κολλιάκου το φορτώνει με διάφορα μπαγκάζια, όψεις της ύπαρξης και στοιχεία της ετερότητας του κόσμου, η ζωή στη δύση και την ανατολή, το διεθνές σχολείο και η λογοκρισία, η μετάφραση μέσω εφαρμογής και η ερωτική διάθεση, η απόπειρα κατανόησης, η αγωνία της ύπαρξης αυτή πάνω απ' όλα. Η Αταραξία είναι ένα μυθιστόρημα που, παρά την εγγύτητα των όσων διαπραγματεύεται, πετυχαίνει να μην αναλωθεί στη συγχρονία που το χαρακτηρίζει, αλλά να μιλήσει με τρόπο ατομικό για τις προκλήσεις της κάθε μέρας, για την ανάγκη της γραφής ως μέσου κατανόησης του εαυτού και του κόσμου τριγύρω. Ένα πολύ καλό μυθιστόρημα.